

Om utvidgat eller bibehållet äktenskapsbegrepp

EFS vill värna äktenskapet mellan man och kvinna. Nuvarande äktenskapsbegrepp bör därför bibehållas och utredningens förslag om ett utvidgat äktenskapsbegrepp avvisas.

Utredningen har inte visat att det av jämställdhets- eller diskrimineringskäl är nödvändigt att vidga äktenskapsbegreppet till att även gälla par med samma kön. Registrerat partnerskap infördes just för att ge en med äktenskapet jämställd samlevnadsform. Då är det orimligt att med samma argument förorda att partnerskapet avskaffas. Partnerskap har också i princip samma rättsverkningar som äktenskap, och allt tyder på att det fungerat väl efter lagstiftarens intentioner.

Utredningens förslag medför inte några juridiska eller ekonomiska förbättringar för par med samma kön. De argument för en lagändring som framförs är i stället att äktenskap har "ett högre symbolvärde" och en annan "klang" än partnerskap, det vill säga rena känslökäl.

Samtidigt avvisar utredaren det han kallar för "känslökäl" för motsatt uppfattning. Han väljer också att bortse från betydelsen av den strukturella skillnaden mellan en parbildning med olika kön respektive med samma kön. Medan dessa olika relationer kan ha många likheter som kärlek och trohet finns det en obestridligt objektiv olikhet: barn kommer endast till genom en förening av man och kvinna. Detta är inte en obetydlig detalj utan avgörande för släktets biologiska fortlevnad. Skillnaden visar sig bland annat i att faderskapspresumtionen självklart inte kan tillämpas i en homosexuell relation.

I utredningen ställs frågan: "Har äktenskapet en så speciell funktion i samhället att den inte kan fyllas i andra fall än när det är fråga om heterosexuella parförhållanden?" Svaret är ja. Barn kan födas inom det heterosexuella äktenskapsramen, medan detta i ett registrerat partnerskap eller enkönat äktenskap förutsätter medverkan av en tredje person.

Om vigselrätt och vigselplikt

I det fall riksdagen beslutar om ett utvidgat äktenskapsbegrepp bör obligatoriskt civiläktenskap införas. Det innebär att trossamfund inte ges vigselrätt, medan de däremot kan ge en välsignelse över ingånget civiläktenskap i enlighet med varje samfunds ordning.

EFS är en rörelse inom Svenska kyrkan och har därför intresse av att denna kyrka står i ett sunt förhållande till såväl andra trossamfund som staten. Sedan Svenska kyrkans band till staten upplösts är det naturligt att den behandlas likvärdigt med andra samfund. Kyrkan måste också äga frihet att själv bestämma i sina egna angelägenheter.

I och för sig innebär samfundens nuvarande vigselrätt för Svenska kyrkans del en positiv kontaktyta gentemot sina medlemmar. Om emellertid staten, som utredningen föreslår, tillämpar ett snävt juridiskt äktenskapsbegrepp utan hänsyn till dess vedertagna innehåll som social institution, blir klyftan mellan de olika definitionerna av äktenskap alltför stor. Under den gemensamma benämningen "äktenskap" kan staten och samfunden komma att erbjuda vitt skilda saker åt par som önskar manifesteras sin samhörighet. Situationen blir förvirrande.

Ett obligatoriskt civiläktenskap är däremot klargörande. För Svenska kyrkans del är det en konsekvens av de upplösta banden till staten. Staten framträder sekulariserad och avideologiserad genom att endast ta ansvar för den juridiska aspekten av den samhälleliga ordning som äktenskapet utgör. De kristna kyrkorna har däremot historiskt sett betraktat äktenskapet som en del av Guds skapelseordning och ser det manifesterat i den faktiska samlevnaden mellan man och kvinna, i deras förening och gemenskap till släktets bestånd. Samhället ålägger då inte samfundet någon vigselplikt, medan de får sin välsignelserätt från Gud.

För samfundens del ger en ordning med obligatoriskt civiläktenskap en mer realistisk bild av hur väl deras värderingar är förankrade i befolkningen. Staten för sin del åtar sig det fulla ansvaret för den ordning den genomdrivar – utan att, som utredningen antyder, förlita sig till personella eller ekonomiska resurser inom samfundet.

Om utredningens uppdrag och genomförande

Utredaren har inte fullgjort sitt uppdrag. Vi föreslår att den parlamentariska utredning som riksdagen begärt tillsätts.

En huvuduppgift för utredningen var att redovisa samtliga skäl som talar för eller emot att äktenskap skall kunna ingå av par med samma kön. Den redovisning som gjorts är emellertid ofullständig och tendentiös.

Medan diskussionen i de länder som infört könsneutrala äktenskap utförligt beskrivs, förtigs argumentationen i den franska parlamentariska utredning som 2006 avvisade förslaget om sådan lagstiftning. I Frankrike tillmättes nämligen barns intresse större tyngd än vuxnas, vilket vore ett besvärande perspektiv för den svenska utredningen.

Vidare framstår i utredningen alla människor med homosexuell inriktning som en enhetlig grupp med det gemensamma önskemålet att ingå äktenskap. Nätverket för partnerskap har medverkat vid en hearing, men deras synpunkter förbigås med tystnad. Medvandrarna har inte tillfrågats, antagligen på grund av att de kan förutsättas inta ”fel” ståndpunkt. Utredningen föreslår rentav att partnerskap automatiskt skall övergå i äktenskap, trots att det strider mot FN-konventionen angående samtycke till äktenskap. I detta sammanhang tillmäts inte skillnaden mellan partnerskap och äktenskap någon betydelse, vilket i konsekvensens namn borde göra hela utredningsförslaget överflödigt.

En annan huvuduppgift var att göra en grundlig analys av de skäl som talar för eller emot att äktenskap skall kunna ingås av par med samma kön. Utredaren har däremot explicit tagit sig friheten att ersätta en ”analys i vedertagen mening” med en ”bedömning” som bär starka drag av subjektivitet. Analysen har ersatts av en rapsodi över framförda åsikter.

Utredaren, som är jurist, har använt sig av en renodling av en juridisk definition av äktenskap utan hänsynstagande till dess funktion som social institution för familjebildning. En parlamentarisk utredning med bred kompetens kan därför tillföra väsentliga perspektiv.